

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

College van de Algemene Rekenkamer
Postbus 20015
2500 EA Den Haag

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen
Afdeling Jeugdbescherming

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Ons kenmerk
4548694

Datum 22 maart 2023
Onderwerp Bestuurlijke reactie Rijk op rapport 'Georganiseerde onmacht' van
Algemene Rekenkamer

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Geacht College,

Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van het conceptrapport 'Georganiseerde onmacht'. Wij danken het college van de Algemene Rekenkamer voor dit grondige rapport waarbij de stelselverantwoordelijkheid van het Rijk bij het jeugdbeschermingsstelsel centraal staat. Met deze brief reageren we, mede namens de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, op het conceptrapport.

De conclusies uit het rapport sluiten aan bij ons beeld van de jeugdzorg en in het bijzonder de jeugdbescherming. Hoewel op verschillende plekken in het land al belangrijke stappen gezet zijn, is in de volle breedte de belofte van de decentralisatie – passende hulp, dichtbij huis, gezinsgericht, efficiënter en met minder kosten – onvoldoende waargemaakt. Juist de meest kwetsbare kinderen en jongeren, waaronder kinderen met een beschermingsmaatregel, worden in het huidige stelsel niet voldoende geholpen. Om de problemen te verminderen, nemen we een aantal korte termijn maatregelen, maar een fundamentele lange termijn aanpak is nodig om de problematiek structureel aan te pakken.¹ Wij zien vanuit onze stelselverantwoordelijkheid dan ook dat stevige hervormingen nodig zijn om te zorgen dat de bescherming van kinderen in onveilige situaties verbetert en passende zorg beschikbaar komt. In mei 2022 hebben wij een brief naar de Tweede Kamer gestuurd met daarin de visie van het kabinet om het jeugdzorgstelsel en de jeugdbeschermingsketen² te verbeteren en financieel houdbaar te maken voor de toekomst. We werken daarom aan het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming en aan de Hervormingsagenda Jeugd. Het doorvoeren van merkbare en structurele verbeteringen voor kinderen en gezinnen in de uitvoering is niet van vandaag op morgen geregeld en dat schuurt met de noodzaak de problemen nu aan te pakken.

---

¹ Voor een actueel overzicht van de korte termijn maatregelen, zie:
https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2023Z04453&did=2023D10457

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2021–2022, 31 839, nr. 853

Verwachtingen en waarborgen

In uw rapport geeft u aan dat er meer waarborgen in het stelsel moeten worden ingebouwd onder andere door concreet te maken waar kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel op moeten kunnen rekenen. De normen die er zijn - zoals het eerste contact binnen 5 dagen, een hulpverleningsplan binnen 6 weken en tijdige passende jeugdhulp - worden niet altijd gehaald. Ook wij vinden dat de beschikbaarheid van zorg voor kinderen en gezinnen verbetering behoeft. Daarom is het wetsvoorstel Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen in voorbereiding. Dit wetsvoorstel heeft als doel de beschikbaarheid van bepaalde, specialistische, vormen van zorg voor jeugdigen (waaronder kinderbeschermingsmaatregelen) te verbeteren, onder andere door gemeenten te verplichten deze zorg ten minste regionaal in te laten kopen.

Ook is wetgeving in voorbereiding waarin de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) de taak krijgt stelselonderzoek te doen gericht op de beschikbaarheid van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. In dit verband kan de NZa o.a. de aansluiting tussen de verwachte vraag naar zorg voor jeugdigen en het aanbod onderzoeken op lokaal, regionaal of landelijk niveau. Verder krijgt de NZa de taak risico's voor de beschikbaarheid van bepaalde specialistische vormen van zorg voor jeugdigen vroegtijdig te signaleren. Als gemeenten zich niet houden aan haar taken op grond van de jeugdwet met betrekking tot de beschikbaarheid van jeugdzorg voor jeugdigen, dan kan in het kader van het interbestuurlijk toezicht worden ingegrepen.

Specifiek voor de jeugdbescherming zijn onder regie van het Rijk en in samenwerking met gemeenten en GI's een landelijk kwaliteitskader en landelijke prestatiebeschrijvingen voor de jeugdbescherming opgesteld. Deze documenten beschrijven welke activiteiten van jeugdbeschermers verwacht mogen worden en welk tijdsbeslag dat vraagt gegeven de bestaande normen en regelgeving. De verwachting is dat dit gemeenten en GI's gaat helpen betere en eenduidigere afspraken te maken over prestaties en door gemeenten te betalen tarieven. Het kwaliteitskader en de prestatiebeschrijvingen zijn ook belangrijke bouwstenen voor de uitwerking van mogelijkheden en consequenties van een mogelijk landelijk tarief voor jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Met bovengenoemde maatregelen nemen wij stappen om de beschikbaarheid van jeugdzorg te verbeteren. Wij hebben kennisgenomen van uw aanbeveling om normen voor de beschikbaarheid van de door genoemde jeugdzorg vast te leggen en om uit te werken wie wat moet doen als deze niet worden gehaald. Deze aanbeveling zullen we verder verkennen.

Daarnaast doet u in het rapport de aanbeveling om samen met veldpartijen de integrale hulp voor kinderen met een beschermingsmaatregel te versterken. In het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming en in het kader van de Hervormingsagenda kijken we om die reden veel fundamenteler naar de oorzaken van het gebruik van jeugdzorg en de samenhang tussen zorg en sociaal domein (integrale gezinsgerichte aanpak). Met het wetsvoorstel aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (WAMS) zetten we in op een gecoördineerde inzet van hulp uit andere domeinen (middels de mogelijkheid gegevens uit te wisselen) in geval bij kinderen of gezinnen sprake is van ernstige meervoudige problematiek. Dit wetsvoorstel is op 30 januari jl. aangeboden aan de Tweede Kamer.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen
Afdeling Jeugdbescherming

Datum
22 maart 2023

Ons kenmerk
4548694

Wij hebben er vertrouwen in dat bovenstaande maatregelen en wetsvoorstellen op termijn zullen bijdragen aan een beter zicht op het stelsel en de beschikbaarheid van jeugdzorg, juist voor de meest kwetsbare kinderen.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen
Afdeling Jeugdbescherming

Systematisch gegevens verzamelen

Om tijdig bij te sturen en te kunnen leren binnen het jeugdstelsel is voldoende relevante informatie noodzakelijk. De huidige beschikbare data geven zowel voor gemeenten als het Rijk onvoldoende inzicht in het functioneren van het jeugdstelsel. Het eenduidig vergaren van noodzakelijke data is daarom een belangrijk thema in de Hervormingsagenda. Specifiek voor de jeugdbescherming is eind 2022 gestart met de ontwikkeling van een monitor die specifiek inzicht moet geven in de uitvoering van het gedwongen kader, in het bijzonder de tijdige inzet van jeugdbescherming en passende jeugdhulp. De eerste meting heeft al plaatsgevonden in januari 2023. Deze monitor wordt in de komende periode nog verder ontwikkeld.

Datum
22 maart 2023

Ons kenmerk
4548694

Zorgvuldigheid

Zoals u in uw rapport aangeeft, moeten veranderingen in het stelsel zorgvuldig in worden gevoerd. Wij onderschrijven dit door onder meer gezamenlijk met alle relevante betrokkenen deze plannen te ontwikkelen. De Hervormingsagenda komt dan ook tot stand in samenwerking met alle partijen die het aangaat: gemeenten, aanbieders, professionals en cliëntorganisaties.

Ook voor het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming is de huidige beleidsinzet gericht op het doorlopen van een zorgvuldig proces. Voorafgaand aan voorstellen voor wet- en regelgeving voor het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming wordt de meer geïntegreerde, gezinsgerichte aanpak momenteel zorgvuldig beproefd in 11 proeftuinen. In deze proeftuinen worden ook de vragen over de uitvoerbaarheid bekeken en zo mogelijk van een antwoord voorzien. Hierbij zullen ook de verdergaande mogelijkheden als gevolg van de beoogde inwerkingtreding van de WAMS worden betrokken.

Waar het gaat om gelijktijdige verbetering van de rechtsbescherming in het nieuwe stelsel zullen de bevindingen van de onafhankelijke adviescommissie Rechtsbescherming en Rechtsstatelijkheid een belangrijke rol spelen om tot een zorgvuldige invoering van het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming te komen.

Net als u vinden wij het voor een sterk openbaar bestuur van belang dat we aandacht hebben voor de uitvoerbaarheid van het beleid. Voorafgaand aan de introductie van nieuw beleid moet in overleg met alle betrokken partijen worden vastgesteld of en op welke wijze (o.a. randvoorwaarden) de met dat beleid beoogde effecten haalbaar zijn. Het betrekken van uitvoeringsdeskundigheid is hierbij van groot belang. Wij zullen de uitvoeringstoets decentrale overheden (UDO) uitvoeren³.

Ten aanzien van de rol van de gemeenteraden constateert u - op basis van lokale rekenkamerrapporten - dat zij slecht invulling (kunnen) geven aan hun controlerende rol ten aanzien van het jeugdbeleid in hun gemeente. Met de UDO is er tevens aandacht voor de mogelijkheden van de gemeenteraden om hun kaderstellende en controlerende taak beter te vervullen door de aandacht voor

³ Zie ook de Actieagenda Sterk Bestuur, TK 2022-2023, 33047, nr. 25

informatievoorziening, sturingsmogelijkheden en duidelijke rolverdeling. Het ministerie van BZK blijft inzetten op het versterken van de positie van gemeenteraden, daartoe verschijnt in het voorjaar een brief met voornemens ter versterking van het decentraal bestuur.

Tot slot

Uw rapport benadrukt nogmaals de grote opgaven waar we met alle partijen voor aan de lat staan om het jeugdbeschermingsstelsel te verbeteren. We sluiten onze ogen niet voor de problemen in de jeugdbescherming en we zien dat er nog veel stappen gezet moeten worden om te zorgen dat de bescherming van kinderen in onveilige situaties verbetert en passende zorg beschikbaar komt. Wij zijn u erkentelijk voor de inzichten die u ons meegeeft bij deze opgaven.

Hoogachtend,

F.M. Weerwind
Minister voor Rechtsbescherming

M. van Ooijen
*Staatssecretaris van
Volksgezondheid, Welzijn en
Sport*

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen
Afdeling Jeugdbescherming

Datum
22 maart 2023

Ons kenmerk
4548694